

אֶלְדָּנוֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֶפֶת

פְּרָשַׁת יִתְרוֹ

כ"ס ז', א'ליון ק"ע"ד

בְּכָל שָׁעָה הָיוּ צָרִיכִין לְחוּשׁ אוֹלֵי עֲכָשׁוּ יְבוּא

אָמַר הַרְה"ק רַבֵּי יוֹאֵל מִסָּאטְמָאר זִיע"א, בְּיוֹמָא דְהַלּוּלָא דְאָבִיו הַרְה"ק בַּעַל קִדְשֵׁי יוֹם טוֹב זִיע"א, בְּמוֹצָאֵי ש"ק מְשַׁפְּטִים בְּשֵׁנַת תש"כ, לְאַחַר שֶׁהִקְהֵל הַמִּתִּין שְׁעוֹת אַרְכוּת לְהוֹפְעֵתוֹ בְּסֵעוּדַת הַהַלּוּלָא: כְּתִיב בְּפָרְשַׁת יִתְרוֹ (שְׁמוֹת יח ג) 'וַיְהִי מִמְחֻרַת וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לְשַׁפֵּט אֶת הָעָם וַיַּעֲמֵד הָעָם עַל מֹשֶׁה מִן הַבֹּקֶר עַד הָעֶרֶב'. וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּהַאֲמַת הוּא שְׁמֵי מֹשֶׁה רַבְּנוּ ע"ה לֹא הָיָה יוֹשֵׁב וְדָן כָּל הַיּוֹם כְּלוּ, וְכִמּוֹ שְׁמַקְשָׁה הַגְּמָרָא בְּפִשְׁטוּת 'וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ וְכו'' וְרַק שָׁעָה אַחַת בְּיוֹם הָיָה דָן, אֲבָל שָׁעָה זוֹ לֹא הָיְתָה קְבוּעָה בְּזִמָּן יָדוּעַ עַל הַיּוֹם, רַק פְּעַם בְּכַה וּפְעַם בְּכַה.

דְּהִנֵּה מֹשֶׁה רַבְּנוּ ע"ה הָיָה צָדִיק יְסוּד עוֹלָם, וְכָל הַתְּנַהּגוֹת הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים הָיוּ עַל יְדוֹ, וְהָיָה טְרוֹד וְעֶסוּק כָּל הַיּוֹם בְּעֵנְיָנִים גְּבוּהִים הַעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְגַם הַקַּב"ה דָּבַר עִמּוֹ תַּמִּיד וְלֹא הָיָה יְכוֹל לְקַבֵּעַ זְמַן מִיְחָד בְּיוֹם אִימְתִי יְבֹא לְדוֹן אֶת יִשְׂרָאֵל, רַק כְּשֶׁהָיָה לוֹ שְׁעַת הַכֶּשֶׁר אֲזַב אֵלֵיהֶם, וּמִמִּילָא כְּדִי שְׁלֹא יֵאָחֲרוּ אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁיְבוֹא מֹשֶׁה רַבְּנוּ ע"ה הַצָּרִיכִין לְחוּשׁ אוֹלֵי עֲכָשׁוּ יְבוּא, כִּינּוֹן שְׁלֹא הָיָה לוֹ זְמַן קְבוּעַ עַל בִּיאָתוֹ, נִמְצָא שֶׁיִּשְׂרָאֵל עֲמָדוֹ שֵׁם כָּל הַיּוֹם, אַף עַל פִּי שְׁמֵי מֹשֶׁה רַבְּנוּ ע"ה לֹא הָיָה דָן רַק שָׁעָה אַחַת, וְאַצֵּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַף שְׁמֵי לֹא הָיָה שֵׁם רַק שָׁעָה אַחַת אֲבָל כִּינּוֹן שֶׁהֵם יֵשְׁבוּ וְהַמִּתִּינוּ עַל מֹשֶׁה לְאַחַר שָׁעָה זוֹ נִקְרָא 'כָּל הַיּוֹם' דְּרִישַׁת אֱלֻקִּים וְנַחֲשָׁב כְּאֵלּוֹ דְּרָשׁוּ אֶת אֱלֻקִּים כָּל הַיּוֹם כְּלוּ ('תּוֹרוֹת וְעוֹבְדוֹת מִבֵּית רַבּוֹתֵינוּ').

הַעֲלָאת הַנִּיצוּצוֹת

בַּעַת שֶׁיֵּשֶׁב הַרְה"ק רַבֵּי יִשְׂרָאֵל מְרוֹזִין זִיע"א בְּעִיר טְשֶׁעֶרְנָאוּיץ, וְהַקִּיסָר רּוֹסְיָא בְּקֶשׁ מִהַקִּיסָר שֶׁל אוֹסְטְרִיָּה, שִׁחְזָרְהוּ לְהַרְה"ק מְרוֹזִין לְרוֹסְיָא, שְׁלַחוּ אֲנָשִׁים מְכַבְּדִים לְעִיר וַיְנַה, וְהַפְּעִילוּ שֵׁם כִּי יוֹכֵל לִישֵׁב בְּטְשֶׁעֶרְנָאוּיץ בְּלִי מְפָרִיעַ. בְּבוֹא הַבְּשׂוּרָה

הַהִמְתָּנָה לְדַבֵּר מִצְוָה

פַּעַם אַחַת הִלָּךְ הַרְה"ק רַבֵּי יִצְחָק מְוֹאֲרָקָא זִיע"א לְקַדְשׁ הַלְבָּנָה וְגַם הַחֲסִידִים הִלְכוּ עִמּוֹ, וְהָיָה בִּימֵי הַחֶרֶף, וְהַלְבָּנָה עֲמָדָה מְכֻסָּה בְּעֵנְיָנִים וְהַמִּתִּין זְמַן רַב, וְהָבִין שֶׁקָּשָׁה עַל הַחֲסִידִים לְהַמְתִּין לָהּ זְמַן רַב מִפְּנֵי שֶׁהִקּוֹר הָיָה גְדוֹל, וְאָמַר לָהֶם: 'מִצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה' (אֲבוֹת פ"ד מ"ב), הַפְּרוּשׁ הוּא, 'מִצְוָה גּוֹרֶרֶת', אִם מִצְוָה וְוָאֵהֶם שְׁלַעֲפֵט זִיף [-מִצְוָה שֶׁהִיא נִגְרַרֶת], 'מִצְוָה' - אִיזוֹ אוֹיֵךְ אִם מִצְוָה [-הוּא גַם מִצְוָה], דְּהִינּוּ, הַהִמְתָּנָה וְהַחֲכָנָה לְמִצְוָה, מֵה שְׁנַמְשֵׁךְ זְמַן, הוּא גַם כִּן מִצְוָה, וְהָבִין ('שִׁיחַ שְׂרַפִּי קוּדֶשׁ' מִצְוָה אוֹת יב).

הַהֲצַלְחָה הָאִירָה לוֹ פָּנִים לְמַעְלָה מִדְּרָךְ הַטְּבַע וְנִתְעַשֵּׂר

סִפְרֵי הַרְבֵּי הַחֲסִידֵי ר' אַבְרָהָם יוֹדָא וְוַעֲבֵעֵר, שְׁפַעַם אַחַת נִסְעוּ אֲבִיו הַרְבֵּי הַחֲסִידֵי ר' יִשְׂרָאֵל הִי"ד וַיִּדְּוֹ הַנְּגִיד ר' יוֹנָה בְּעַרְלָא הִי"ד לְהַסְתּוֹפֵף בְּצַל הַקִּדְשׁ שֶׁל הַרְה"ק רַבֵּי אַהֲרֹן מִבְּעַלְזָא זִיע"א. וּבַהֲגִיעֵם לְבַעֲלֹזָא נֹדַע לָהֶם שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְתִּין זְמַן רַב עַד שֶׁיּוֹכְלוּ לְהַפְּנִים אֶל הַקִּדְשׁ פְּנִימָה. הַחֲלִיט הַרְה"ח ר' יִשְׂרָאֵל כִּי בִינֵי לְבִינֵי יִלָּךְ לְשַׁלַּח טְלַגְרָמָה לְבִשׂוּר לְבָנֵי בֵיתוֹ כִּי הִגִּיעוּ לְעִיר בְּעַלְזָא בְּשָׁלוֹם.

אֶךְ עֲמִיתוֹ ר' יוֹנָה לֹא זָז מִמְּקוֹמוֹ, וְהַמִּתִּין עַד שֶׁהָיָה שְׁעַת הַכֶּשֶׁר לְהַכְּנִס, וְאָכֵן כְּעֵבֶר כְּמָה דְקוֹת נִפְתָּחוּ הַשְּׁעָרִים וְזָכָה לְהַכְּנִס אֶל הַקִּדְשׁ וְזָכָה לְקַבֵּל בְּרַכָּה מִהַרְה"ק מִבְּעַלְזָא שִׁיְצַלִּיחַ מְאֹד. וּבִינֵינָם הוֹפִיעַ ר' יִשְׂרָאֵל בַּחֲזָרָה אֶךְ שׁוֹב לֹא הָיָה יְכוֹל לְהַכְּנִס. וְנִתְוַדַּע לוֹ שֶׁפָּגַר עָבַר זְמַנוֹ וְלֹא הָיָה יְכוֹל לְקַבֵּל בְּרַכָּתוֹ.

וּבְשׂוֹבֵם לְבֵיתָם נִתְקִימָה בְּרַפְתּוֹ צָדִיק אֲצֵל ר' יוֹנָה וְהַהֲצַלְחָה הָאִירָה לוֹ פָּנִים לְמַעְלָה מִדְּרָךְ הַטְּבַע וְנִתְעַשֵּׂר. וְכָל יְמֵיו נִצְטַעַר ר' יִשְׂרָאֵל שְׁלֹא זָכָה אֲזַל לְקַבֵּל בְּרַפְתּוֹ צָדִיק (נִכְדוֹ הַרְה"ח ר' מֹשֶׁה דב אִיזוֹדוֹרְפֵר, 'מַעֲשֵׂה צָדִיקִים' ח"א עֲמוּד קֶסֶד).

כשאתה הולך בשדה ובכפר בין הגויים במחשבות קדושות כל הנצוצין שיש בדומם צומח חי מדבר הכל נדבקיך בך ונתבררין אצלך לטוב והם נדבקיך בך וממשיכין לך אור וטעם חדש שלא טעמת מימך (היכל הברכה' פרשת תבוא).

טעם פזור ישראל בארבע רוחות העולם

על הפסוק (שמות י"ט ה) 'ועתה אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ', פרש רבנו האור החיים הקדוש זיע"א שיש כאן רמז על עבודתם של בני ישראל להעלאת הניצוצות, ועל כן עליהם להיות בארבע רוחות העולם וללקט ולהעלות משם את הניצוצות.

ואלו דבריו: עוד רמז סתר עליון, לפי מה שקדם לנו כי ענפי הקדשה נתפזרו בעולם ואין מציאות להם להתברר זולת באמצעות ישראל, וביותר באמצעות עסק התורה שהיא כאבן השואבת ניצוציה במקום שהם, ואותם נצוצי הקדשה גם להם יקרא סגלה, והוא אמרו 'והייתם' קרינו ביה 'והייתם', פרוש, בה"א מלאפוס, כי הם יהיו היות סגלה מכל העמים אשר נפוצו שם באמצעות התורה כמאמרם ז"ל וכמו שכתבנו כמה פעמים הדברים במעשה מצרים.

ואמרו 'כי לי כל הארץ' כאן רמז שיש לו סגלה מפזרת בכל הארץ, וזה טעם פזור ישראל בארבע רוחות העולם לחזר אחר הסגלה שהיא אבדתם. והנה זולת עונם של ישראל היו יכולים השגת הדבר בלא פזור בעולם אלא בכח עצם תורתם היו מולכים בכל העולם ושואבים כל בחינות הקדושות מכל מקום שהם, ובאמצעות החטא תש כחם וצריכין לרדת שמה לבקר הטוב ההוא.

(מתוך הספר ספיר ויהלום להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הטובה הזאת לטשערנאוויץ שאלו אותו האנשים משם: הלא כעת ראינו אשר כל מה שירצה הרה"ק יעשה לו, ולא הועיל כל השתדלות המלך רוסיא הגדול נגד רצונכם, וידענו גם ידענו אשר אתם פה גר בארץ נכריה, הלא לו הואלתם שם בשבתכם ברוסיא לשבת שם, יודעים אנו שהשי"ת היה ממלא רצונכם וכל כלי יוצר עליה לא יצלה וגו'.

השיב הוא ז"ל: יוסף הצדיק בשבתו במצרים שלח לאביו יעקב לארץ כנען 'שמני אלהים לאדון לכל מצרים' (בראשית מה ט), מה בשר לאביו שהיה שר על 'ציגאנערס' [-צוענים]. אמנם פן הוא הפרוש: האבות הקדושים ישבו כלם בארץ כנען והודיעו בשם שיש אלהי השמים והארץ, אמנם בארץ מצרים לא נודע דבר. וזהו שבשר לו 'ואמרתם אליו כה אמר', סתם, לא נאמר מי, וקאי על הקדוש ברוך הוא, השי"ת אמר ליעקב: בנה יוסף 'שמני' אלהים לאדון לכל מצרים, פרוש, יוסף הודיע להם שיש אלוה בעולם והוא אדון לכל מצרים. וסיים הרה"ק מרוזין בלשונו הקדוש: בארץ רוסיא ישבו אבותי הקדושים והודיעו בשם ופרסמו אלהותו ית"ש, ולכן באתי אנכי הנה, כי פה לא נודע עוד מאומה (הרה"ק רבי לוי יצחק מאוזערינא זיע"א, בן בתו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, 'בך יברך ישראל' פרשת לך).

הכל נדבקיך בך ונתבררין אצלך לטוב

שא"ל הרה"ק רבי משה מסאמבור זיע"א את אחיו הרה"ק רבי צבי מזידיטשוב זיע"א, שבילדותו היה עוסק באיזה משא ומתן והלך בכפר ועסק עם הגויים במשא ומתן, ואחר כך הלך להתפלל מנחה, ונדלק בו רמ"ח אבריו בהארה גדולה עצומה. ותמה מהיכן השיג זה, וירא לנפשו דילמא זה טעות מקלפות נגה עבודתו בטעות. ושאל את אחיו רבו: מה זה. והשיב: מה זה אתה מתמה אחי,

חידון אֶצְנוֹת - נושא פרסים
איזה פסוק בפרשה זו מכיל את המלה "לא" ארבע פעמים?

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

פתרון החידה - פרשת ויצא:

ש. איפה מוזכר קרח בפרשה זו?

ת. כשיעקב מתאר את מסירותו ללבן, הוא אומר שביים החום אכל אותו ובלילה קרח (בראשית לא מ).

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81

או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.

בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת ויצא:

ה' משה נחמן בלך מחיפה.

